

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2853/2022
04.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Жељка Шкорића и Иване Рађеновић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милан Лазаревић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства унутрашњих послова, Сектор финансија људских ресурса и заједничких послова, Управа за људске ресурсе, Београд, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3614/21 од 23.09.2021. године, у седници већа одржаној дана 04.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца, **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3614/21 од 23.09.2021. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована, жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П1 2962/16 од 23.02.2021. године, те одбија захтев туженог да се обавезу тужиоци да му накнаде трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од дана достављања пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2962/16 од 23.02.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да тужиоцу по основу утврђеног својства ратног војног инвалида пете групе са 70% војног инвалидитета припада право на стипендирање детета ББ до краја редовног школовања најдуже до 26 године живота, па је обавезана тужена да тужиоцу на име стипендирања детета за период од 20.08.2014. године до 30.04.2020. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом као у изреци пресуде. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 126.020,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3614/21 од 23.09.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 2962/16 од 23.02.2021. године у ставу првом изреке и одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да тужиоцу по основу утврђеног својства ратног војног инвалида пете групе са 70% војног инвалидитета припада право на стипендирање детета ББ до краја редовног школовања, а најдуже до 26 године живота и да се тужена обавезе да тужиоцу на име стипендирања детета за период почев од 20.08.2014. до 30.04.2020. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом на начин ближе наведен у ставу првом изреке првостепене пресуде, као неоснован. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде и одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 126.020,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове поступка по жалби у износу од 12.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писменог преписа пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба ЗПП, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2) Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13 – УС, 74/13 – УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23-други закон) – у даљем тексту: ЗПП и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу у Министарству унутрашњих послова, Одреду жандармерије у ... када му је престао радни однос због неспособности за вршење полицијских послова са правом на инвалидску пензију. Тужиоцу је решењем Министарства рада, запошљавања и социјалне политике Републике Србије признато својство ратног војног инвалида пете групе са 70% војног инвалидитета трајно почев од 24.09.2004. године са правом на личну инвалиднину и ортопедски додатак III степена у одговарајућем месечном износу. Тужилац је туженој поднео захтев у вези са остваривањем права на стипендирање детета за време редовног школовања. Поступајући по наведеном захтеву тужена је обавестила тужиоца да му, с обзиром да није потписао поравнање са Министарством у складу са Упутством о категоризацији и споразумном решавању одштетних захтева породица погинулих и рањених припадника од 01.10.2002. године, тражено право не припада. Из исказа тужиоца утврђено је да је тужилац поднео захтев за закључење уговора о вансудском поравнању којим би се регулисала његова права и обавезе, али га је тужени упутио да своја права оствари на суду. Висина наведене стипендије, односно траженог потраживања утврђена је на основу налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке.

Одредбом члана 1. Правилника о фонду за помоћ породицама погинулих и рањених припадника Министарства унутрашњих послова ст. 09 стр. пов.бр. 011-497/98

од 28.06.1998. године, предвиђено је да се тим правилником уређује начин прикупљања и утрошка средстава фонда Министарства унутрашњих послова (у даљем тексту: Министарство) у циљу пружања помоћи члановима породице припадника министарства, који је погинуо или је рањен у вршењу службене дужности. Члановима породице припадника министарства из става 1. овог члана сматрају се: 1) брачни друг, деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад које је припадник министарства издржавао, односно издржава и 2) родитељи, као и очух, маћеха и усвојоци које припадник министарства издржавао, односно издржава. Према члану 2. став 1. тачка 2) Правилника, средства фонда на име помоћи могу се доделити члану породице припадника министарства из члана 1. овог правилника, ради, између осталог, стипендирања у току редовног школовања, а најкасније до навршене 26 године живота. Према ставу 2. истог члана Правилника, помоћ из члана 1. овог правилника додељује се на иницијативу члана породице припадника министарства и предлог руководиоца његове организационе јединице. Одлуку о додели, висини и врсти помоћи из члана 1. овог правилника доноси Комисија коју образује министар. Право на коришћење помоћи престаје када престану разлози због којих је та помоћ додељена. Према одредби члана 3. Правилника, средства Фонда из члана 1. овог правилника чине: средства министарства за посебне намене, прилози одређених правних и физичких лица, по посебном одобрењу министра, добровољни прилози припадника министарства и камата на депонована средства.

Из Упутства о категоризацији и споразумном решавању одштетних захтева породица погинулих и рањених припадника МУП-а Републике Србије од 01.10.2002. године, произлази да је исто донето ради једнообразног поступања по захтевима за накнаду штете, настале услед погибије или рањавања – повређивања радника приликом вршења или поводом вршења послова из надлежности Министарства и под тачком II предвиђено да ће се рањеним – повређеним радницима министарства понудити поравнање на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности и душевних болова због наружености, претрпљеног страха и претрпљених физичких болова (члан 200. Закона о облигационим односима), уз одрицање даљег потраживања оштећеног и свих лица која по закону имају право на накнаду штете за све видове имовинске и неимовинске штете, уз новчану накнаду у укупном износу, за утврђени степен инвалидности из тачке 4. од 70% до 300.000,00 динара. Поред тога, радницима из тач. 1-4) који пристану на поравнање преузеће се обавеза стипендирања деце до краја редовног школовања, а најдуже до 26 године живота.

Код овако утврђеног чињеничног и правног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца налазећи да чињеница да тужилац није потписао поравнање прописано Упутством о категоризацији и споразумном решавању одштетних захтева породица погинулих и рањених припадника МУП-а Републике Србије не утиче на искључење његовог права на стипендирање деце које му припада на основу Правилника о фонду за помоћ породицама погинулих и рањених припадника Министарства унутрашњих послова, којим је регулисан начин прикупљања и утрошка средстава Фонда Министарства унутрашњих послова у циљу пружања помоћи члановима породице припадника министарства који је рањен у вршењу службене дужности.

Супротно првостепеном суду, другостепени суд је закључио да из цитираних интерних аката туженог произлази да обавеза туженог за стипендирање деце рањених припадника МУП-а постоји уколико је закључен споразум, односно поравнање у

погледу накнаде нематеријалне штете уз одрицање даљег потраживања за све видове неимовинске штете, у складу са Упутством од 01.10.2002. године. Како тужилац до окончања првостепеног поступка није доказао да је са туженом закључио поравнање, у смислу поменутог упутства, нити да је у одговарајућој процедури покренуо поступак за доделу средстава фонда за стипендирање деце у складу са поменутиим Правилником, то је тужбени захтев тужиоца одбијен.

Врховни суд налази да се основано ревизијом тужиоца указује да је побијана другостепена пресуда донета уз погрешну примену материјалног права.

Наиме, Законом о државној управи (Службени гласник РС", бр. 20/92, 6/93, 48/93, 53/93, 67/93, 48/94 и 49/99), прописано је да органи државне управе доносе правилнике, наредбе, упутства и решења, кад су на то законом овлашћени (члан 67. став 1.) Према одредби члана 68. Закона, правилником се разрађују поједине одредбе закона и прописа Владе ради њиховог извршавања (став 1.). Упутством се прописује начин рада и вршења послова органа државне управе, као и предузећа, установа и других организација када врше поверене послове државне управе у извршавању појединих одредаба закона и других прописа (став 3.). Правним актима из ст. 1, 2. и 3. овог члана не могу се за грађане, предузећа, установе и друге организације установљавати обавезе и права који нису засновани на закону нити се могу утврђивати надлежности органа државне управе (став 4.). Правни акти из ст. 1, 2. и 3. овог члана објављују се у "Службеном гласнику Републике Србије" (став 5.).

Имајући у виду наведено, по оцени Врховног суда право деце рањених припадника министарства на стипендирање до краја редовног школовања не може бити условљено на начин како је то учињено наведеним упутством - закључењем поравнања са туженом уз одрицање од тужбеног захтева за накнаду имовинске и неимовинске штете. Сагласно цитираним одредбама Закона о државној управи, Упутство представља правни акт спроведбеног карактера, којим се одређује начин на који органи државне управе извршавају поједине одредбе закона или другог прописа, те се њиме не могу уређивати права и обавезе запослених код тужене, посебно у ситуацији када је могућност остваривања права на стипендирање деце рањених припадника тужене већ предвиђена Правилником о фонду за помоћ породицама погинулих и рањених припадника Министарства унутрашњих послова, као актом више правне снаге.

Како су у конкретном случају испуњени услови утврђени цитираним одредбама Правилника, с обзиром да се дете тужиоца у време подношења захтева налазила на редовном школовању и имала је мање од 26 година живота, правилно је првостепени суд нашао да тужилац основано потражује исплату стипендија за утужени период у износима утврђеним вештачењем.

Са изнетих разлога, Врховни суд је на основу одредбе члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Тужилац је успео у поступку по ревизији па му, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП припадају трошкови тог поступка на име ангажовања пуномоћника из реда адвоката у износу од 18.000,00 динара, одмерени применом Тарифе о наградама и накандама за рад адвоката („Службени гласник РС“

број 37/21), док тужиоцу није досуђена накнада трошкова на име судских такси јер захтев за накнаду тих трошкова није опредељен у складу са чланом 163. став 2. ЗПП.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јелена Ивановић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић